

DE LA MARGINALITAT A LA CENTRALITAT POLÍTICA: LA CONSTRUCCIÓ DEL FEMINISME COM A FORÇA HEGEMÒNICA

1. INTRODUCCIÓ

- El feminisme és a tot arreu. Als carrers els 8 de març; als mitjans de comunicació i a les xarxes socials; a l'agenda política i a la societat; i a les nostres vides diàries. La nova onada feminista ha arribat per quedar-se perquè ja res tornarà a ser igual.
- L'objectiu del treball neix de l'interès en conèixer com ha estat possible trencar amb la normalització de la desigualtat de gènere i, sobretot, què passava abans perquè moltes no arribéssim a veure-la.
- La categoria d'anàlisi emprada és la d'hegemonia teoritzada per Antonio Gramsci. La invisibilització de la seva obra i de la teoria feminista verificarien la seva tesi: els plans d'estudis d'aquesta Universitat formen part de les institucions que reproduïen l'hegemonia dominant.

2. METODOLOGIA

- El treball consta de dues parts. Per la primera part sobre el marc teòric, la metodologia utilitzada s'ha basat en la recopilació de literatura sobre el concepte d'hegemonia d'Antonio Gramsci.
- Per la segona part d'anàlisi del moviment social feminista, hem combinat la revisió bibliogràfica amb la realització d'una enquesta online. L'enquesta ha estat contestada per 94 persones durant l'abril de 2019. Les dones representen el 66% de la mostra i els homes el 34%. Per tant, els resultats no poden ser extrapolats al conjunt de la població però ens serveixen per cercar respostes sobre l'hegemonia del feminisme.

Hegemonia a Gramsci

- És la preeminència a la direcció intel·lectual i moral del grup governant sobre els grups subordinats.
- Són els mecanismes de dominació cultural burgesa a les societats capitalistes establertes.
- És la conversió dels interessos particulars d'un grup social en interessos universals.
- La direcció de la vida social que impregna el sentit comú i el consens implícit dels governats.
- Pel proletariat, és la "guerra de posicions" i conquesta de "trinxeres" de la societat civil com a lluita política.

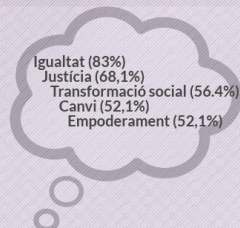
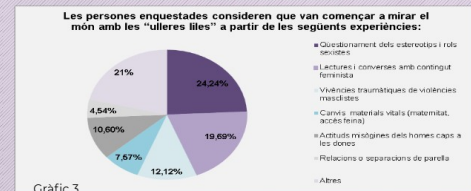
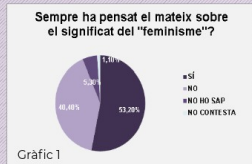
3. MARC TEÒRIC

Hegemonia i feminisme

- En els últims anys, la desigualtat de gènere formava part de l'hegemonia i del sentit comú. La seva reproducció es fonamentava en la creença de viure en societats igualitàries regides per la "llibre elecció", i no per la coacció de l'Estat o l'acceptació d'idees que atorguen un paper inferior a les dones. (De Miguel, 2015).
- Quan el feminisme tracta de visibilitzar aquesta desigualtat, en realitat, està disputant l'hegemonia dominant. Guanyarà la batalla hegemònica qui pugui dotar de sentit i "llegibilitat" l'experiència quotidiana mitjançant un discurs coherent (Zizek, 2007).

Resultats

4. ANÀLISI DEL FEMINISME A L'ACTUALITAT

PERCEPCIÓ DEL FEMINISME

- Actualment, segons les enquestes realitzades per 40dB a CTXT (2018) i El País (2019) el sentiment d'identificació feminista ha augmentat. A la nostra enquesta, el 90,4% es consideren feministes. No obstant, hi ha hagut un canvi en aquests últims anys. Al Gràfic 1 preguntem sobre l'antiga percepció del feminisme. Entre les persones que contesten que "no", els demanem que defineixin que els suposava el feminisme *fa uns anys*. La resposta més repetida (39,4%) és la postura "radical" i el "masclisme encapçalat per dones".
- També destaquen les definicions passades del feminisme com una reivindicació que "només implicava a les dones". Aquesta idea, segons els resultats que veiem al gràfic 2, també s'hauria transformat en l'actualitat.

VISIBILITZACIÓ DE LA DESIGUALTAT DE GÈNERE

- Per la presa de consciència i visibilització de la pròpia situació personal i quotidiana, en clau feminista, hi ha la metàfora de les ulleres liles (Lienas, 2001).
- Les primeres experiències on les persones enquestades van veure el món amb aquestes ulleres s'han agrupat (elaboració pròpia) en els sis tipus d'experiència del gràfic 3. Concretament, algunes de les respostes a l'enquesta (66) van ser: "Quan el meu millor amic va abusar sexualment de mi" / "Acceptar la meua feminitat" / "Amb relacions tòxiques d'algunes amigues" / "Cuando veo el colequeo excluyente de hombres en el que no participan las mujeres".

CONQUESTA DE TRINXERES GRAMSCIANES

IDENTIFICACIONS I AFECTIVITAT

- Hi ha 4 àmbits que representarien les "trinxeres" conquerides pel feminisme. Constitueixen els factors més importants que van permetre conèixer el discurs feminista a les persones enquestades:
 - L'intercanvi d'experiències amb amistats, familiars, etc.
 - La lectura de llibres, il·lustracions, articles, productes culturals de temàtica feminista.
 - El discurs feminista de les organitzacions socials i col·lectius feministes.
 - Els relats i tractaments de la violència de gènere a les xarxes socials i a la televisió.
- Com tot moviment social, el feminisme ha connectat amb un malestar mitjançant diverses emocions, afectes i identificacions. Els conceptes que s'associen més al feminisme, segons les persones enquestades, són els del gràfic del núvol.

5. CONCLUSIONS

- La categoria d'hegemonia ens ha resultat útil per analitzar el procés de creixement i difusió de les idees feministes. La força social que representa el moviment organitzat ha anat conquerint "trinxeres" de la societat civil que han permès l'èxit de les vagues feministes i expliquen la centralitat actual.
- No obstant, encara és d'hora per parlar d'hegemonia feminista. El sentit comú i la manera de concebre les relacions han estat questionades però el nou marc mental i projecte universal encara es troba en procés d'articulació. La victòria hegemònica, per tant, és parcial i no definitiva. La batalla ideològica no finalitza i els avenços d'avui mai seran absoluts. Per això, Gramsci escrivia: "Instruiu-vos perquè necessitem tota la nostra intel·ligència, mobilitzeu-vos perquè necessitem tot el nostre entusiasme, organitzeu-vos perquè necessitem tota la nostra força".